

ONNI on turvallinen koulu -hanke, Turun yliopisto

Asia: Yhdenvertaisen puuttumisen ohjeistus

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimenpideohjelmaan kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa on kirjattu perusopetuksen oppimisyhteisöjen turvallisuuskulttuurin edistäminen. Toimenpiteen edistämiseksi Turun yliopisto toteuttaa ja koordinoi ONNI on turvallinen koulu -hanketta, jonka yhtenä keskeisenä tuotoksena on laadittu Yhdenvertaisen puuttumisen opas, YPO. Opas on perusopetuksen koulujen käyttöön tarkoitettu dokumentti. Oppaan tavoitteena on mahdollistaa yhdenmukaisten ja tasapuolisten seuraamusten määrittely oppilaille, mikä edesauttaa yleisten oikeusturvaperiaatteiden toteutumista.

JHL kiittää hyvältä ja tärkeältä aloitteesta yhdenmukaistaa käytänteitä valtakunnallisesti, mikä varmistaa yhdenvertaisuuden toteutumisen paremmin. Nyt olisi seuraavaksi laadittava suunnitelma sille, milloin ohjeistus tulee olla käytössä ja on koulutettu kaikelle opetustoimen henkilökunnalle kautta maan, jotta yhdenvertaisuus voi toteutua myös yhtäaikaaisesti koko maassa.

Nyt ohjeistukseen on kirjattu, kuka kasvatushenkilöstöstä voi määrätä puuttumisen toimenpiteitä. Puuttuu kuitenkin vielä ohjeistus siitä, kuka käytännössä valvoo jälki-istunnon tai kuka pitää kasvatustilaa. Tästä pitää säätää, koska mm. näitä tehtäviä on monissa kouluissa siirretty koulunkäynninohjaajan vastuulle, vaikka heillä ei toistaiseksi ainakaan ole siihen mitään laillista valtuutusta tai keinoja. Näin ollen on huomattava, että mikäli opettaja tai rehtori jälki-istunnon tai kasvatustilaa määrää, tulee tämän itse se myös valvoa tai toteuttaa. Sama koskee myös käytävälle määräämistä. Nykyisin esimerkiksi läksyparkkeja käytetään virheellisesti kotitehtävien laiminlyönnin paikkana. Näin ei tosiaan saisi olla. Tulee olla tarkkana siitä, kenellä koulun henkilökunnasta on oikeasti valtuudet valvoa kurinpidollisten toimenpiteiden toteuttamista. Voimakeinojakaan ei lain mukaan saa käyttää kukaan muu kuin opettaja tai rehtori.

Edellä mainituista syistä johtuen JHL suosittelee, että henkilöstön koulutusta painotettaisiin entistä enemmän ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Esimerkiksi kasvatusta ja opetushenkilöstön osaamista lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämisessä tulee kartuttaa jatkuvasti, ja opettaa niitä kouluissa koko koulupolun ajan. Myös aikuisten tunne- ja vuorovaikutustaitokoulutusta tarvitaan enemmän. Työrauhan lisääminen kouluissa ennaltaehkäisevästi olisi askel edellä jo ennen, kuin tätä työn alla olevaa ohjeistusta edes tarvitaan, ja myös siihen tulisi panostaa kunnolla.

Lisäksi moniammatillista tiimityöskentelyä tulisi tukea nykyistä voimakkaammin opetustoimen koko henkilöstön kesken koko työyhteisö huomioon ottaen - niin tässä, kuin muissakin opetusta ja oppilaitoksia koskevissa asioissa. Myös koulun ja nuorisotyön yhteistyön syventäminen helpottaisi varhaista ja yhdenvertaista puuttumista. Lapsen edun näkökulmasta toimialarajat ylittävän yhteistyön olisikin alettava jo alakoulusta alkaen. Nuorisotyötä olisi hyvä tuoda kouluissa näkyvämmäksi vahvemmin, jotta aikuiset ja lapset olisivat tuttuja toisilleen niin koulussa kuin vapaalla. Nuorisotyö tekee jo yhteistyötä poliisin ja sosiaalitoimen kanssa, joten miksei laajentaa yhteistyöspektriä vahvemmin myös kouluihin. Niin ikään ankkuritoimintaan pitäisi lähtökohtaisesti aina nimetä myös opetustoimen edustaja.

On tärkeää levittää tätä yhdenvertaisen puuttumisen ohjeistusta nyt tiiviissä tahdissa valtakunnallisesti kouluttamalla oppilaitosten kaikki henkilökunta. Koulutuksia suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee huomioida, että kurinpito-oikeudet, eli seuraamusten asettaminen sekä niiden toteutumisen valvominen

LAUSUNTO
20.4.2023

17/2023

todella ovat tällä hetkellä vain opettajalla ja rehtorilla. Niin kauan, kun esimerkiksi koulunkäynninohjaajista ei ohjeistuksissa eikä perusopetuslaissa mainita, ei heillä näitä valtuuksia ole. JHL haluaakin kiinnittää huomiota siihen, että kouluissa hoidettaisiin vastuullisuusasiat korrektisti, eikä jouduttaisi laittomiin tilanteisiin, joissa kasvatushenkilöstön oma oikeusturva vaarantuu.

Lisätietoja:

Hanna Takolander, koulutuspoliittinen asiantuntija, hanna.takolander@jhl.fi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Saila Ruuth
toimialajohtaja